

Koulutusraportti: School Of Sound äänisymposium 2017
Työryhmä: Miia Nevalainen ja Joonas Jyrälä
Koulutus: School Of Sound 19.-22.4.2017
Paikka: Regent's University, Lontoo, Englanti
Koulutuksen järjestäjä: Larry Sider ja Diane Freeman Sider

Kuvaus koulutuksen sisällöstä

Osallistuin ensimmäisen kerran vuonna 2005 AVEKin koulutusrahaston tuella School Of Soundiin(SOS), joka pidettiin Lontoossa. Tuolloin nykyinen matkatoverini, Joonas Jyrälä, oli aloittanut maisteri opinnot National Film and Television Schoolissa Beaconsfieldissa. Olin itse juuri ja juuri valmistunut medianomiksi. Mukana vuoden 2005 SOS:issa oli myös Taikin opiskelijoita, joita kaitsemassa oli Rekku, Matti Kuortti sekä AVEKin apurahan saanut Pietari Koskinen.

School Of Sound pidettiin 19.-22.4.2017 Regent's University:n luentosalissa, jonka tunnelma oli hämmentävän intiimi. Luennoimassa tänä vuonna olivat muun muassa Piers Plowright, Hans-Peter Kuhn, Walter Murch, Hildegard Westercamp ja Patsy Rodenburg. Päivittäisiä luentoja oli neljä kuten edellisinä vuosina. Luentojen kestot vaihtelivat 1,5 tunnista liki kahteen tuntiin. Luentojen loppuun oli varattu aikaa yleisökysymyksille ja viimeiselle päivälle oli varattu tilaisuus tavata luennoitsijat. Konsepti on siis pysynyt kutakuinkin samana. Sanotaan, että samaan virtaan ei voi astua kahdesti. Koska virta ei ole enää sama, eikä mies, joka virtaan astuu. Vuoden 2017 SOS virtaan astui kanssani Joonas Jyrälä. Pietari Koskinen jakoi Patrick Boullengerin kanssa vastuun Aallon opiskelijoiden kaitsemisen.

Yksi tämän vuoden SOS teema oli todellisuuden käsite. Teeman alla käsiteltiin muun muassa miten ääni vaikuttaa luontodokumenttien luomaan käsitykseen todellisuudesta. Aihetta pyrittiin syventämään luennoitsijoiden ja yleisön paneelikeskustelussa. Luentojen pohjalta työryhmämme kävi katsomassa Welcome Collection:in Making Nature -nimisen näyttelyn, jossa pohdittiin tapaa, jolla eläimet esitetään, esimerkiksi mediassa ja eläintarhoissa. Näyttely ja luennot herättivät kovasti keskustelua ja pohdintaa musiikin käyttämisestä luontodokumenttien taustalla, toisinaan luonnon oman ambienssin kustannuksella. Työryhmämme konsensus oli olla tekemättä puritaanisia ja ehdottomia mielipiteitä, täytyy vain olla tietoinen valinnoistaan ja niiden mahdollisista seurauksista.

Toinen vahva teema tämän vuoden SOS:ssa oli ajallisuus. Ääni pystyy olemaan samalla menneisyydessä, nykyhetkessä, tulevassa ja tilassa. Ensimmäisenä päivänä meille soitettiin ajasta ikuisuuteen siirtyneiden näyttelijöiden ääniä ja tällä yksinkertaisella keinolla havainnollistettiin kuinka äänellä on mahdollisuus matkata ajassa, sillä pelkkä kuva kuolleesta näyttelijästä on kuva kuolleesta näyttelijästä. Ääni tuo näyttelijän takaisin eläväksi. Vuonna 2005 kirjoitin loppuraportissa, että tavoitteenani on osallistua vuonna 2007 seuraavan kerran SOS:iin. Oma oppi-isäni, Paul "Pappa" Jyrälä, sairastui tuona keväänä. Reissu jäi tekemättä kymmeksi vuodeksi. Papan kuoleman jälkeen kokosin Papan äänittämistä äänitehosteista parhaat palat äänitysten alkujuonnoista ja lopetuksista. Noissa arkisissa, hieman koomisissakin tilannekuvauksissa Pappa elää edelleen, joten allekirjoitan täysin äänen mahdollisuudet ajassa liikkumiseen. Papan jälkeen poistui moni muukin tervaskanto. Jossain vaiheessa mietin jääkö elokuva-alalta kukaan oikeasti eläkkeelle vai siirtyvätkö kaikki suoraan yläkerran studioon. Mietin myös kuka jakaa tulevaisuudessa nuoremmille kollegoille kokemuksensa ja kertoo pahimmat virheensä. Onnekseni voin sanoa, että Papalla oli hyviä oppipoikia aikanaan, kuten Patrick ja Pietari. Heissä näen ajan jatkumon.

SOS:n kolmas teema käsitteli "embodied" termiä. Embodied on harmillisen vaikea suomentaa, se tarkoittaa esimerkiksi äänen tuntemista kehossa tai repliikkien ruumiillistumista äänen kautta. Julian Henriques luennoi aiheesta musiikin ja Patsy Rodenburg dialogin kautta. SOS:n perinteinen teema: "You wish to see, listen, listening is a step toward vision" tuli esille monissa luennoissa. Tästä esimerkkinä ohjaajaparin Peter Middletonin ja James Spinneyn "Notes of Blindness" luento, joka satoi Cathrine Alexanderin luennon äänen käytöstä osana tekstianalyysiä ja näyttelijäohjausta teatterissa, juuri lukemamme "Kaikki se valo jota emme näe" romaanin ja "Guards at the Taj" -teatteri esityksen, jossa sivuttiin sokeutumista ja äänille reagoitua. Kuuntelun teemaa sivusivat vahvasti myös George Homecook ja Mark Underwood.

Isense, Dbox, Imax, Immersive Cinema. Tässä lyhyt listaus erilaisista elokuvan esitysmuodoista Lontoossa. Kävimme katsomassa paikallisessa Imax teatterissa Fast&Furious 8:n. Myönnetään, komeaa ja kirkasta kuvaa. Äänen volyymit eri tasoa kuin Suomessa. Suomessa saattaa toisinaan tarvita kuulokojeen ja Englannissa korvatulpat. En sano enempää. Lippujen hinnat vuonna 2005 11,50 puntaa. Vuonna 2017 17,70 puntaa. Tosin ovat ne Suomessakin nousseet. Scape sali iltanäytös viikolla 16,50 euroa. Vuonna 2005 hämmästelin miten vähän ihmisiä elokuvateatterissa oli. Sama edelleen: elokuvateatterissa oli alle kymmenen katsojaa, itsemme mukaan lukien. Teimme Lontoossa vertailu käynnin teatteriin; 180 intensiivistä katsojaa, loppuunmyyty sali. Lontoossa on saatavana erilaisia immersioita elokuvakokemuksia, joissa katsojat ovat osallistujia, tai heidät altistetaan säiden vaihtelulle katolla tai täriseville penkeille. Viimeisenä päivänä SOS:ssa pohdittiinkin elokuvan tulevaisuutta. Walter Murch ja Annabelle Pangborn olivat Larry Siderin paneelivieraina. Elokuvateatterin, teatteri esityksen ja luennon pohjalta pohdimme mikä on elokuvateatterin tulevaisuus. Onko elokuvateattereista tulossa huvipuistoja? Ovatko erilaiset keinot rikastaa elokuvakokemusta kuolevan esitysmuodon viimeinen rahastuskeino? Elokuva on kautta aikojen ollut samaan aikaan yhteisöllinen ja yksityinen kokemus. Tekniikan kehittymisen myötä suunta on kohti yksityisempää. Uskomme, että tarinan kerronta ei ole katoamassa mihinkään, mutta esitysmuoto muuttuu muotoaan ja tulevaisuudessa ehkä palaa juurilleen. Kymmenen vuoden päästä katsomme enenevässä määrin kotona VR-elokuvia. Kahdenkymmenen vuoden kuluttua istumme pienissä 100-200 ihmisen saleissa punaisissa plyysi-istuimissa ja ehkä itkemme ja nauramme yhdessä kuin Sodankylän elokuvajuhlilla konsanaan.

Arvio koulutuksen hyödyllisyydestä

Parasta School of Soundissa on se, että koko matkan ajan voi keskittyä vain ääneen; aina Helsinki-Vantaan tupakkakopin lintuatmasta luentojen kautta interaktiiviseen Star Wars näyttelyyn. Toiseksi parasta on oppia kuulemaan jotain uutta ja kolmanneksi parasta on huomata kuinka kaikki matkan kokemukset linkittyvät toisiinsa. Sanotaan, että virta opettaa kalastajaa, ja virran opetukseen kalastaja yhdistää omat kokemukset, menneiden kalastajien neuvot ja opit, teknisen tiedon sekä intuiutionsa. School of Sound pyrkii saamaan ihmiset ajattelemaan ja keskustelemaan äänestä ja sen merkityksestä. Siksi äänen parissa työskentelevälle School of Sound on virta, josta voi oppia aina jotain uutta toisilta, itsestä ja virrasta.

Opintojeni ja erilaisten työkokemusteni myötä tiedän nykyään, että tinnitus on vaiva jonka kuulemisesta voidaan oppia pois. SOS:in ja elämäkokemukseni myötä tiedän nykyään että kuunteleminen on taito, jonka voi oppia. Kun Diane Freeman Sider päätti SOS:n perinteisesti heläyttämällä puukongilla metallista äänimaljaa, salillinen ihmisiä hiljeni kuuntelemaan hiljalleen aikaan ja tilaan katoavaa ääntä, energiaa, hiljainen hengitys Dianen nappimikistä, aika pysähtyi, me, koko sali, olimme samassa hetkessä.